

Samoštúdium počas obmedzenia školskej prevádzky 06.04.2020 – 17.04.2020

Slovenský jazyk a literatúra VII. C – 7. roč.

František Feri, Marek Horvát, Patrik Gorol, Imrich Mitáč, Roman Tomáš

Prečítaj text a všimni si zvýraznené slová.

Žiaci siedmeho ročníka navštívili múzeum. Pani učiteľka im hovorila: „Tam sú **staré** zbrane, tieto **dlhé** kopije majú viac ako dvesto rokov.“ Na poschodí žiaci videli **veľké** knihy a **žlté** listiny. Písmo nevedeli čítať. To je **staré nemecké** písmo,“ vysvetlila pani učiteľka.

Na stenách viseli **historické** obrazy. Tam je **uhorský** kráľ, jeho namaľoval **slovenský** maliar,“ povedala pani učiteľka.

Fero volal na spolužiakov: „Tu sú **ošúchané** peniaze a **krásne** šperky.“ Také šperky nosili **bohatí** ľudia. **Chudobní** ľudia nosili **slovenské** kroje. Toto všetko sú **historické** pamiatky. Podľa nich vieme ako žili ľudia v minulosti.

Všimni si.

Zvýraznené slová staré, dlhé, veľké, žlté, staré, nemecké, historické, uhorský, slovenský, ošúchané, krásne, bohatí, chudobní, slovenské označujú vlastnosti.

Pridávajú sa k podstatným menám a vznikajú slovné spojenia staré zbrane, veľké knihy.

Pýtame sa:	Aký maliar?	- slovenský
	Aká zbraň?	- stará
	Aké knihy?	- veľké

ZAPAMÄTAJ SI.

Slová slovenský, stará, veľké sa pridávajú k podstatným menám maliar, zbraň, knihy. Preto sa volajú **prídavné mená**. Prídavné mená označujú vlastnosti podstatných mien.

Pýtame sa na ne otázkami: **aký? aká? aké?**

Prídavné mená majú skoro vždy dlhú príponu. Napríklad: žltý, mokrý, špinavé...

1. Opýtaj sa celou vetou na zvýraznené prídavné mená. Otázky napíš do zošita.

Mama kúpila **nový** sveter. Na lúke rastie **zelená** tráva. V múzeu sú **staré** obrazy. V kočiку spí **malé** dieťa. Do školy prišiel **nový** žiak.

VZOR: Aký sveter kúpila mama? - **nový**

2. Opýtaj sa otázkami aký? aká? aké? a vyhl'adaj prídavné mená.

Osobné auto uháňa po dvore. Po koľajniciach ide osobný vlak. O chvíľu sa spustia železničné závory. Pozorný vodič ich zbadá a zastane. Veselí ľudia z vlaku mu mávajú.

VZOR: Aké auto uháňa po ceste? – osobné

3. Dokonči vety a nezabúdaj na dlhú príponu. Vety napíš.

Kto dlho nepil vodu, je .....

Kto nemá peniaze, je .....

Kto má zvýšenú teplotu, je .....

Kto dlho nejedol, je .....

Kto nič nevie, je .....

Kto nie je hlúpy, je .....

Kto sa dobre najedol, je .....

Kto spadol do blata, je .....

4. Napíš prídavné mená opačného významu.

malý strom - _____ strom

čistý stôl - _____ stôl

sýty chlapec - _____ chlapec

nízka stolička - _____ stolička

smutné dieťa - _____ dieťa

čierny sveter - _____ sveter

5. K prídavným menám doplň podstatné mená.

čistý _____

vysoká _____

farebný _____

drobné _____

zelená _____

modré _____

Cvičenia napísať do zošita odfotiť a poslať na mzubkova9@gmail.com alebo Messenger.

Čítanie: čítať texty - Otcovo dedičstvo – s.95

Ako sa stal orol kráľom – s. 100

Deti bez dozoru – s.103 – vypracovať pracovný list

Deti bez dozoru

- Takmer 350 miliónov rokov obývajú obojživelníky vodu i súš. Sú to dva živly, preto oboj-živelníky. Aj žaby tak žijú, pretože aj ony sú obojživelníky. Hoci si veľa ľudí myslí, že s nimi sa stretne iba pri vode, veľmi málo žiab v nej prežije celý život. Nájdeme ich v lesoch, na lúkach, ukrývajú sa v zemi, pod kameňmi, v skalných puklinách alebo aj v prázdnych bytoch po krtoch a hlodavcoch. Iba detstvo všetky žaby prečabrajú vo vode. Je to pamiatka na to, že voľakedy dávno, pradávno sa vyvinuli z rýb.
- Rosnička zelená je naša najmenšia žaba. Zdržiava sa na stebľách tráv, na kríkoch alebo v korunách stromov. Vylezie až na najvyššie vrcholce, a tam cez deň odpočíva, preto ju málokto vidí na vlastné oči. Na konci prstov má vankúšiky s prísavkami, ktorými sa pevne prichytí na list alebo na konárik. Vďaka prísavkám môže skákať po stromoch ako akrobat. V lete je jej domovom obyčajne strom. Ale nebuduje si na ňom nijaký úkryt. Pred nepriateľmi ju chráni nehybnosť a farba kabáta, ktorú môže meniť podľa toho, na akom podklade sedí. Zo zelenej na žltú, striebrosivú, bronzovú aj čiernastú. Keď sedí nehybne na liste alebo na konári, ani ju nezbadáte – je rovnako zelená ako list. Iba keď okolo preletí motýľ, prebehne pavúk alebo zabzučí mucha, žabka ožije. Vymrští dlhý jazyk, a „list“ sa premení na lovca, veď rosnička sa živí hmyzom.
- Mohlo by sa zdať, že rosnička je trpezlivý lovec, ktorý nehybne čaká, kým sa korisť priblíži na „dostrel“. Je to však trochu inak. Rosnička zbadá muchu až v poslednej chvíli.
- Ako všetky žaby aj ona má slabý zrak. Reaguje iba na predmety, ktoré sa k nej približujú. Keď je predmet malý, zožerie ho. Pred veľkým, naopak, utečie. Veľký je aj bocian. A s bocianom majú žaby odjakživa zlé skúsenosti.
- Keď sa na jeseň ochladí, poklesne aj teplota krvi žiab, pretože patria medzi studenokrvné živočíchy. Nie je teda už ani rosnička taká pohyblivá ako v lete, a keby si včas nenašla na zimu úkryt, zmrzla by. Na zmenu počasia reaguje rosnička tak, ako keby mala vlastnú meteorologickú stanicu. Citlivosť na počasie sa možno u rosničiek vyvinula ako náhrada za slabý zrak. Pre rosničky je životne dôležitá. Keď je pekné slnečné počasie, tlak vzduchu stúpa, hmyz lieta vysoko, a rosnička musí za ním do korún stromov. Keď sa ochladí a tlak vzduchu klesne, zide rosnička za hmyzom nižšie, na kríky alebo na stebľa bylín. Keď ide vlna studeného vzduchu, zahrabe sa do zeme. A keď v zime hmyz prespáva v úkrytoch, presťahuje sa aj rosnička do zimného bytu. Skryje sa pod kamene alebo do skalnej pukliny, zahrabe sa na dno vôd alebo do diery v zemi, niekedy až 60 centimetrov hlboko, podľa toho, do akej hĺbky na tom mieste premrzá zem. Tam, načisto strnutá, akoby bez života, spí až do jari.
- Keď jarné slnko prehreje zem, zobudí sa spolu s inými zimnými spáčmi aj rosnička. Vyjde zo zimného úkrytu, a len čo si rozcvičí skrehnuté údy, náhli sa k vode. Celú jar bude bývať na husto zarastených brehoch malých rybníkov alebo jazierok. Teritórium si samček „ohraničuje“ hlasitým krákaním. No to je všetko, čo urobí pre svoju nevestu a svoje deti. Po spárení nakladie samička do vody až 1000 vajčiek,

a viac sa o ne ani ona, ani otec nestarajú. Vajíčka sú v zhlukoch v rôsolovitých obaloch a o dva týždne sa z nich vyľiahnu žubrienky. Na svojich rodičov sa vôbec neponášajú. Sú malé, beznohé, guľaté, zlatolesklé, s veľkými očami a chvostíkom. Až keď im o pár mesiacov narastú nohy, stratí sa im chvost a začnú dýchať pľúcami, stanú sa z nich naozajstné rosničky. Vyjdú z vody na suchú zem a odskáču do lesa. Tu budú žiť až kým nedospejú, potom odídu na jar k vode a... A všetko sa opäť zopakuje. Tým, že samičky kladú do vody také obrovské množstvo vajíčok, príroda zabezpečila, že rosničky by ako rod nemali vyhynúť.

- Pravda, rosničky a vlastne i ostatné u nás žijúce žaby to nemajú jednoduché. Stály byt síce nepotrebujú, a tak si ho ani nebudujú, lenže na to, aby žili, potrebujú súš aj vodu. A voda nemôže byť hocaká, ale plytká, teplá a nezamorená rôznymi chemickými látkami, ako sú priemyselné hnojivá alebo postrekové chemikálie proti hmyzu.

Marta Šurinová
Z knihy Kde bývajú zvieratá

Keď si pozorne prečítal text Deti bez dozoru – vypracuj pracovný list. Úlohy si môžeš prepísať do zošita.

Pracovný list

1. Odpovedz na otázky.

Koľko rokov obývajú obojživelníky vodu i súš?

Prečo ich nazývame obojživelníky?

Kde všade ich môžeme stretnúť?

Patria žaby k obojživelníkom?

2. Vyber zo zátvorky správne slovo a doplň do viet.

Rosnička zelená je naša najmenšia .....

Zdržiava sa na stebľoch tráv, na kríkoch alebo v korunách .....

Na konci prstov má vankúšiky s .....

V lete je jej domovom obyčajne .....

V zime sa zahrabe do diery v zemi, až ..... centimetrov hlboko.

Tam, načisto strnutá spí až do .....

Rosnička sa živí .....

(stromov, žaba, prísavkami, les, jari, hmyzom, šesťdesiat)

3. Prirad' čo patrí k sebe.

	zimu prespia
	veľké oči
Žubrienky	dýchajú pľúcami
	prespávajú v úkrytoch
Rosničky	žijú v lese
	kladú vajíčka
	beznohé

4. Podčiarkni, čo možno povedať o rosničke zelenej.

obojživelník, zdržiava sa vo vode, vylezie až na najvyššie vrcholce, v noci odpočíva na stromoch, má dobrý zrak, je trpezlivý lovec, na konci prstov má vankúšiky s prísavkami, pred nepriateľmi ju chráni farba kabáta, farbu nemôže meniť, farbu mení podľa toho na akom podklade sedí, do vody nakladie až 1000 vajíčok.

5. Cinquain - „päťveršie“ na slovo „Rosnička“.

_____

_____

_____

_____

_____